

پیامدهای غیرمنتظره در بازار بیمه غیرزندگی ژاپن

مترجم: شهلا انتظاریان^۱

از آغاز دهه نود میلادی تاکنون در ژاپن، دومین بازار بزرگ بیمه غیرزندگی، تغییرات وسیع و مستمری صورت گرفته است. نوسان ها و رکود پس از آن، که حتی تا امروز نیز گریبانگیر این کشور است، موجب تلاش هایی جدی در ایجاد محیطی رقابت پذیر در فعالیت های اقتصادی - مالی شده است تا جایی که بدان "انفجار بزرگ در ژاپن" را لقب داده اند. تا چند دهه قبل از ۱۹۹۰، سخن از حذف نظارت دولت و اصلاحات بود ولی برای این منظور در بوروکراسی ژاپن تلاشی صورت نگرفته است. در این زمان که ژاپن دومین قدرت بزرگ اقتصادی و حتی شاید رقیب امریکاست، کسی آنها را برای این موضوع سرزنش نمی کند.

اما سال های دهه ۱۹۹۰ نشان داد که در نظام ژاپن ضعف و ناکارآمدی وجود دارد. از این رو بخش بیمه غیرزندگی، در کنار فشار سهام خارجی، راه دگرگون سازی کلی را درپیش گرفته است. نتیجه حاصل از آن ایجاد تغییراتی در بازار داخلی و اصلاح و حذف نظارت دولتی بوده است از جمله لغو نرخ تعرفه به میزان قابل توجه؛ رقابت کنونی بیمه گران زندگی و غیرزندگی با یکدیگر؛ ورود بانک ها در کانال توزیع؛ معرفی سیستم بیمه و غیره که ذکر تمامی آنها به درازا خواهد کشید و در حقیقت می توان برای این موضوع یک کتاب نوشت. یکی از شکایات دایمی سیاست گذاران خارجی و بیمه گران این بوده است که دسترسی به بازار ژاپن عادلانه نیست و از دیرباز بیمه گران خارجی تنها ۲ درصد آن بازار را تحت اختیار خود داشته اند. قرارداد ۱۹۹۶ میان امریکا و ژاپن چنین شکایاتی را تا

حدودی کاهش داد. در این قرارداد، چارچوب انتظارات و برنامه ریزی زمانی به صورت فشرده مطرح شد و برای اصلاح و حذف کنترل دولتی، به صورتی گسترده تر، برنامه ریزی گردید.

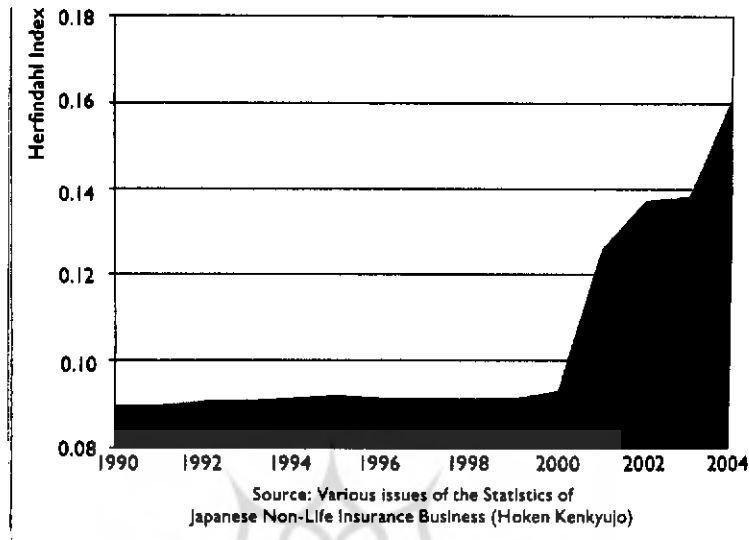
ولی تاریخ نشان داده است که بوروکراسی ژاپن رقیبی زبردست و رعب آور برای کسانی بوده است که امید داشته اند می توان این بازار را تغییر داد. در توافقنامه های امضا شده، که به ظاهر حاوی قول همکاری است، مسیر حرکت نامشخص است و کمپانی های ژاپنی، طبق روال معمول، به راه خود ادامه می دهند. در حقیقت قرار بود قرارداد ۱۹۹۶ میان آمریکا و ژاپن درخصوص بیمه در سال ۱۹۹۴ منعقد گردد ولی به دلیل آن که در مورد مفاد آن دیدگاه های متفاوتی وجود داشت، مذاکرات مدت دو سال به طول انجامید تا دولت کلینتون راضی به پذیرش مفاد و بندهای آن شود.

در حال، به دلیل وجود تلاقی با تنگناهای شدید اقتصادی، موضوع اصلاحات در کشور ژاپن برجسته تر شده است و خارجی ها با امید اندوختن سرمایه، علاقه مند و خوشبین هستند که سرانجام بازار ژاپن گشوده خواهد شد.

بازار متمرکز

درحقیقت، اصلاح و حذف نظارت دولتی از بازار بیمه غیرزندگی ژاپن تأثیر گرفت اما پیشرفت آن به روالی نبود که همگان تصور می کردند. کاهش نه چندان تلویحی حمایت دولت از فعالیت های بازار خصوصی، پس از پنجاه سال، به اولین ورشکستگی بیمه گران غیرزندگی انجامید (Daiichi Mutual, ۲۰۰۰) و از طرف دیگر موجب شد بیمه گران دیگر نیز از نو سروسامان یابند، مانند (Taisei Fire and Marine, ۲۰۰۱). رقیبان داخلی جدیدی نیز وارد صحنه شده اند؛ بیش از ۵۰ درصد بازار داخلی اخیر را کسانی تشکیل می دهند که در سال ۱۹۹۰ در این بازار نبوده اند مانند Sony Assurance, Mitsui Direct Meiji General. با وجود رقبای جدید، در مجموع تعداد بیمه گران داخلی در سال های ۲۰۰۴-۱۹۹۰ رشد نامحسوسی بین ۲۲ تا ۲۵ داشته است که آن هم بازتاب مستقیم ادغام داخلی با بیمه گران داخلی بزرگ تر است. ۸۴ درصد از بازار کنونی در دست پنج بیمه گر بسیار بزرگ است. شکل ۱ سطح رقابت بازار را نشان می دهد. این توجه و معرفی رسمی برای تعیین بازار غیر رقابتی است و مطمئناً نتیجه قطعی به شمار نمی آید، مگر آن که معیارهای حذف نظارت دولتی از ابتدا تدوین شوند.

شکل ۱. بازار متمرکز

دسترسی خارجی ها

با مروری بر منابع خارجی درمی یابیم که رقیبان خارجی در شرایطی به مراتب بدتر هستند. از سال ۱۹۹۰، مجموع بیمه گران خارجی ۳۳ درصد کاهش یافته است و اکنون تنها ۲۰ رقیب خارجی در بازار وجود دارد. علاوه بر آن، سهم بازار بر اساس حق بیمه دریافت شده، بدون تغییری درخور توجه، نوسانی در حدود ۲۰ درصد را داراست.

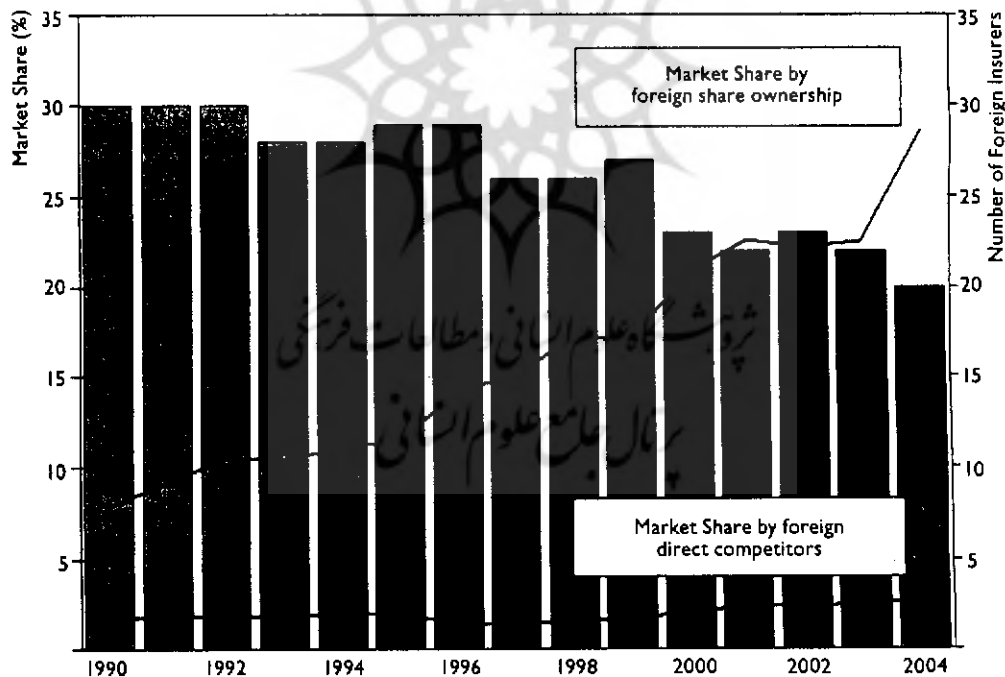
بر اساس این معیارها، اصلاحات در ژاپن با شکست شدیدی مواجه بوده است. اما این معیارها بیانگر کل ماجرا نیست و در صورتی که کسی مسئله را مورد توجه قرار دهد، تأثیر آشکار و متفاوت این اطلاعات را درک خواهد کرد.

مادام که بازار تحت کنترل مستقیم رقیبان خارجی است، معیاری استاندارد بر کنترل خارجی نیز خواهد بود. گرچه در مراکز داد و ستد سهمی از بازار در اختیار رقیبان خارجی است ولی چیزی که کمتر بدان توجه شده این است که از قدیم به مسئله اتحاد شرکت ها توجه نشده است. از سال ۱۹۹۰، مالکان خارجی بازار بیمه غیرزندگی ژاپن، از طریق حفظ سهم خود، تا ۳۰۰ درصد افزایش یافته اند و با در نظر گرفتن این موضوع مالکان خارجی بازار اکنون بیش از ۲۸ درصد از بازار را در مقایسه با سال ۲۰۰۴ در اختیار دارند.

بازار فعلی

حال که بیمه‌گران خارجی رقابت و فعالیت در ژاپن را مشکل می‌دانند، شاید سرمایه‌گذاران خارجی سرمایه‌گذاری در این کشور را غلط بیندارند و به جای تلاش برای دستیابی به بازار بزرگ و پرسود ژاپن، از طریق رقابت مستقیم، با تغییر در نوع حمایت خود در پی ایجاد بازارهای داخلی برآیند. به بیان دیگر، روش و استراتژی "اگر توان از بین بردن نداری، با آنان هم پیمان شو" را به کار گیرند. با پیچیدگی‌های روابط در بازار بیمه ژاپن، شاید این امکان فراهم شود که مطابق با نظریه‌های اقتصادی سنتی عمل شود؛ حداقل آن که غیر ژاپنی‌ها بر این اعتقاد هستند. با این حال، با مسئله اصلاح و عدم نظارت دولتی، آن تصور قالبی از این صنعت شکسته شده است. در حقیقت صاحبان صنایع مجبور به دگرگونی هستند و نتایجی غیر منتظره را شاهد خواهیم بود.

شکل ۲. سهم بازار خارجی

واژگان کلیدی:

بیمه غیر زندگی، ژاپن، سرمایه‌گذاری خارجی

منبع:

Nat Pope, "Unexpected Outcomes In The Japanese Non- Life Insurance Marketpbce", *Asia Insurance Review*, Dec ۲۰۰۵ P.۶۴-۶۵